

ZBRANE S DUŠOU LOVCA

Rigby

Počas návštevy v Londýne v júli tohto roka som mal možnosť konečne využiť pozvanie do fabriky Rigby.

Firma sídli v londýnskej štvrti Vauxhall.

Nielen nadčasová konštrukcia zbraňí a nábojov Rigby sa zaslúžila o zrod tejto legendy. Nemaľý vplyv mali aj slávne osobnosti poľovníckych dejín, ktoré sa pýšili tým, že ich verné spoločníčky nesú označenie Rigby.

David Blunt

V roku 1925 mu úrad na ochranu zveri v Tanganike ponúkol prácu „ochrancu pestovaných plodín“. Práve tu mohol David Blunt naplno využiť všetky svoje schopnosti, lovecké znalosti a vedomosti, ktoré získal v období, keď komerčne rybárčil v Severnom mori.

Počas nasledujúcich šiestich rokov sa aktívne venoval kontrole populácie slonov ničiacich plodiny, ktoré pestovali miestni ľudia. Za prvých sedem mesiacoch služby sa mu podarilo uloviť vyše 90 problémových slonov. Neustále riziko takejto práce iba pridávalo ďalšiu iskru už aj tak zaujímavému životu v buši uprostred Tanganiky. Vďaka každodenným stretnutiam so slonmi bol Blunt čoraz fascinovanejší týmito majestátnymi tvormi.

Aj keď ich za svoju kariéru ulovil mnoho, nebolo to chladnokrvné vraždenie, ale disciplinované plnenie plánu vlády udržať slony vnútri národných parkov a minimalizovať škody, ktoré spôsobovali chudobnému obyvateľstvu bytostne závislému od úrody.

Blunt vždy zdôrazňoval, že žiadna lovená zver sa nesmie len poraniť a nechať napospas buši, preto svojim ľuďom prideloval až šesť nábojov na ulovenie jedného slona. Veľmi dobre však vedel, že dobrému strelcovi bohato postačia v priemere dva až tri a so zvyškom naloží podľa svojej vôle a svedomia.

Raz, ešte na začiatku Bluntovej kariéry, navštívil jeho kemp nadriadený ranger. Bluntova výzbroj, ktorá sa skladala zo .416-ky s otočným záverom, z .303-ky British a jednej dvojky kalibru 12, sa mu príliš nepozdávala. Poznamenal, že .416-ka môže byť fajn na byvolky, ale on by na slona určite nepoužil nič menšie ako dvojku .450 No 2! Blunt bol na svoju .416-ku veľmi hrdý a hneď nasledujúci deň chcel dokázať, že na slony je viac než vhodná.

© Tweet Media

Ráno sa vydal na cestu aj s hŕstkou nosičov. Spolu so stopárom nesúcim jeho zbraň a osem nábojov sa po chvíli od skupinky odpojili. Po niekoľkých hodinách chôdze prišli do dediny. Bolo jasné, že polia len pred chvíľou opustili slony, ktoré tam celú noc hodovali. Od miestnych sa Blunt dozvedel, že sa tu zdržiavajú už týždeň a napáchali obrovské škody.

Tieto slony vraj inokedy cez deň odpočívali v neďalekom bambusovom poraste, ale tentoraz sa vybrali navštíviť neznáme končiny. Blunt sa rozhodol počkať na nosičov. Dúfal, že nasledujúce ráno sa mu podarí slony prekvapiť. Keď kráčali k miestu, kde sa chceli utáboriť, miestny sprievodca niečo začul na druhej strane vyschnutej rieky, cez ktorú práve prechádzali.

Blunt sa vyšplhal a pozrel na protíahly breh. V tráve vysokej po plecيا zbadal štyri slony oddychujúce medzi suchými stromami. Všetky boli

smerom od lovca a vietor bol ideálny.

Prikradol sa bližšie. Prvý zásah umiestnil jednému slonovi z boku na mozog, druhá rana smerovala ďalšiemu slonovi na srdce, ktoré práve odkryl. Vzápätí sa otočil a vystrelil na tretieho, ktorý začal hneď strácať rovnováhu. Druhý, na komoru strelený slon krúžil dookola, očividne hľadajúc strelca, ktorý ho zastavil ranou spredu na mozog. Tretí slon sa opieral o strom a Blunt rýchlo ukončil jeho trápenie. Ulovenie troch slonov v priebehu pár sekúnd bieleho poľovníka uspokojilo, ale štvrtého, starú slonicu, aj tak nespúšťal z dohľadu. Keďže však nepredstavovala okamžité nebezpečenstvo, nechal ju odísť do buša.

Po tejto príhode poslal Blunt bežca späť do základného tábora s jediným odkazom pre nadriadeného rangera: „Puška .416 na byvoľy práve skolila tri slony...“

Kovové časti a drevo budúcej pažby sa musia dopasovať na millimeter presne.

John A. Hunter

John Alexander Hunter sa narodil v roku 1887 v škótskom Dumfriesshire a medzi poľovníkmi sa stal takmer legendou. Od začiatku 20. storočia až do neskorých päťdesiatych rokov sprevádzal mnoho významných safari. Spolu s A. P. de K. Fourriem viedol aj Livermorovu expedíciu, ktorá otvorila kráter Ngorongoro v Tanzánii európskym poľovníkom. V súčasnosti patrí táto oblasť k svetovému dedičstvu UNESCO. Hunter je dodnes držiteľom niekoľkých svetových rekordov niektorých druhov africkej zveri.

Počas svojho profesionálneho poľovníckeho života ulovil vyše tisíc nosorožcov, 996 z nich v rokoch 1944 až 1946 v oblasti Makueni, ktorú vláda potrebovala „vyčistiť“ a využiť na opätovné osídlenie príslušníkmi kmeňa Kamba. Ako sa však ukázalo, táto lokalita bola na zamýšľaný zámer úplne nevhodná. Podobných prípadov sa stalo viac, čo v neskorších rokoch vyvolalo v J. A. Hunterovi obavy o osud zveri, ktorú zamlada tak urputne prenasledoval. Preto sa začal väčšmi prihovárať za ochranu zveri hlavne v Keni.

Jeho vnuk Alex Hunter kráčal v šľapajach starého otca a pôsobil ako sprievodca v Keni. Bol veľmi dobrým priateľom Denysa Fincha Hattona, ktorý sa stal predlohou známej postavy profesionálneho poľovníka (stvárnil ho Robert Redford) vo filme Sydneyho Pollacka *Out of Africa*.

Časti zbraní dodané Mauserom sa upravujú do konečnej podoby.

Na zbraniach Rigby sa používa iba výberové drevo.

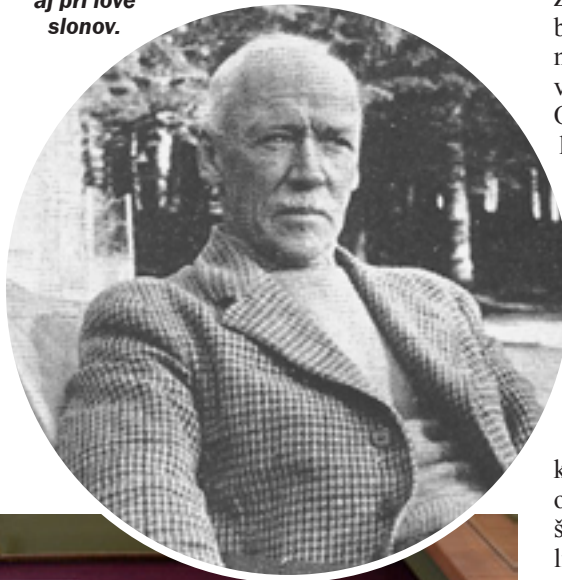
J. A. Hunter si vydobyl uznanie aj vďaka schopnosti pútať čitateľa fikciou i reálnymi príbehmi zo života v Afrike. V jednej zo svojich kníh (*Hunter's Tracks*) sa zaoberá aj výberom správnej zbrane na lov slonov. Prikláňa sa k svojmu dvojaku Rigby kalibru .470 N. E., a to najmä z nasledujúceho dôvodu: „Hoci W. D. Bell používal s úspechom kalibre .256 a .275, netreba zabúdať, že bol neveriteľne zdatným strelcom a jeho schopnosť presne umiestniť zásah cez sluchovod alebo priamo do srdca je legendárna. Dnes sa však podmienky zmenili, slony sa veľa naučili, najčastejšie sa zdržiavajú v hustom poraste a strelba spredu na mozog je bežná. Navyše pri útoku potrebujete dobrú prenikavosť a zastavovaciu silu...“

W. D. M. Karamojo Bell

Bella pokladajú za najúspešnejšieho lovca slonoviny v histórii a dalo by sa o ňom napísať niekoľko samostatných článkov. Dôležité však je, že poľoval najmä opakovačkami značky Rigby kalibru .275 Rigby (anglické označenie kalibru 7x57). Treba podotknúť, že okrem tejto obľúbenej kombinácie používal aj zbraň Jeffery Mannlicher kalibru

.256 (6,5x53R), výnimočne aj .303 British. Všetky tieto kalibre by dnes mnohí považovali za slabé na jeleňa, ale taký výnimočný strelec ako Bell nimi úspešne lovil slony. Známa je historka, keď bol v rámci tréningu strieľať na kormorány. Strieľal iba na tie letiace na vzdialenosť až sto yardov, s úspechom asi deväť z desiatich. Samozrejme, z guľovnice, „ktorej hlaveň nikdy nebola pošpinená popolášťovou strelou“. A toto je ďalší fakt, ktorý viedol k jeho skvelým výsledkom. Používal výhradne celoplášťové streliv-

Karamojo Bell bol zástancom malých kalibrov aj pri love slonov.

vo s veľmi dlhými a ťažkými strelami na daný kaliber. Práve extrémne vysoká „pričná hustota“ (*SD – Sectional Density*) je to, čo mu umožňovalo dosahovať vynikajúcu prenikavosť. Pri väčšine ulovených slonov sa podrobne venoval pitve a skúmaniu anatómie, ako aj účinku strely. Jeho zápisky slúžili mnohým profesionálnym poľovníkom na rozšírenie vedomostí.

John Pondoro Taylor

Známy lovec veľkej a nebezpečnej zveri v Afrike mal írsky pôvod. Narodil sa v Dubline v rodine chirurga. Odmalička sníval o poľovačkách na čiernom kontinente. Jeho túžba sa splnila, keď mu rodičia zaplatili cestu do Kapského Mesta. Tam sa z neho stal lovec slonoviny. V buši strávil takmer tridsať rokov. Pri práci používal a testoval rôzne kalibre britských, amerických aj nemeckých guľovnic. Napísal viacero kníh zameraných na rôzne otázky, napríklad vplyv konštrukcie strely na účinky kalibru, aký vplyv má materiál plášťa, množstvo odkrytého olova a podobne.

Taylor ako profesionálny sprievodca používal rozličné zbrane, no vždy preferoval drahé britské dvojaky výkonných kalibrov, a to predovšetkým na lov nebezpečnej zveri. Ku kalibrom ako .450 3/4" NE, .450/400 NE či .500/465 NE mal mimoriadny vzťah, čo sa odrážalo aj v jeho publikáciách. Nedá sa však povedať, že bol zaujatý. O kalibri .375 H&H Magnum sa vyjadril takto: „Je to určite jedna z najúčinnejších zbraní. Mal som ich päť tohto kalibru, dva dvojaky a tri opa-

Zbrane Rigby sa dodávajú v kufríkoch vyrobených na mieru.

John Pondoro Taylor

kovacie guľovnice, a určite som z nich vystrelil viac ako 5000 rán na zver. Pamätám sa, že jednou z týchto pušiek som ulovil vyše sto slonov, viac ako štyristo kaferských byvolov, ako aj nosorožce, levy a inú zver.“

Taylor si všimol, že niektoré kalibre majú omnoho lepšiu zastavovaciu schopnosť na slony. Bol si plne vedomý rozdielu medzi touto zastavovacou schopnosťou a smrtiacim účinkom. Keďže vždy

strielal na hlavu, t. j. mozog slona, každý z kalibrov, ktoré testoval, mal schopnosť dostatočnej penetrácie, a teda aj čistého usmrtenia zvierat. Skôr ho zaujímalo, čo sa stane, ak strela mozog nezasiahne a slon sa môže okamžite otočiť proti lovcovi. Preto sa snažil nájsť kaliber, ktorý by aj pri takomto zásahu zvierat na chvíľu omráčil, a tak poskytol lovcovi dost času na vystrelenie druhej, presnejšej rany.

Po mnohých testoch sa mu podarilo sformulovať závery do matematického vzorca, ktorý dnes poznáme ako Taylorov Knock-Out Factor (TKOF). V mnohých prácach sa neskôr vyjadril, že na základe pozorovaní aj podľa výpočtov má .416 Rigby oveľa väčší TKOF ako .375 H&H a účinok tohto kalibru na veľkú zver je omnoho razantnejší.

Harry Selby

Detstvo strávil na úpätí Mount Kenya, kde sa dokonale oboznámil s rôznymi druhmi zveri. Najskôr pracoval ako automechanik u známeho Philipa Percivala, veterána východoafrických bielych lovcov, ako sa vtedy označovali profesionálni sprievod-

**Rybina
a povrchová
úprava sa robia
ručne.**

covia na safari. Netrvalo dlho a Percival si uvedomil, že Selbyho výnimočný charakter a bohaté skúsenosti môže skvelo využiť na safari. Začal ho zaučať do tajov „remesla“. Ešte kým Selby oslávil dvadsiate druhé narodeniny, bol na najlepšej ceste stať sa jedným z najrešpektovanejších profesionálnych poľovníkov v Afrike.

Ako 24-ročný sa pridala ku Ker and Downey Safaris. O dva roky neskôr dostal hosťa, ktorý navždy zmenil jeho život. Americký redaktor Robert Ruark sa vybral do Afriky splniť si svoj dlhoročný sen. Z prvého safari bol taký nadšený, že ho zvečnil v knihe *Horn of the Hunter*, ktorá sa stala jedným z najčítanejších bestsellerov o lovoch v Afrike všetkých čias. Zároveň naveky zapísala Harryho meno do histórie. Medzi poľovníckou verejnosťou spôsobila taký záujem o lov so Selbom, že všetky jeho safari boli rezervované na štyri roky dopredu.

V roku 1955 napísal Ruark knihu *Something of Value*, román inšpirovaný Harryho detstvom v koloniálnej Keni a jeho neskorším životom profesionálneho poľovníka. Harry Selby a jeho verná .416 Rigby sa stali pojmom. Sám sa neskôr vyjadril, že získať takúto reputáciu bolo jednoduché. Omnoho zložitejšie bolo udržať si ju po všetky tie roky kariéry.

V roku 1962 vyzerala budúcnosť poľovania v Keni značne neisto. Preto sa Selby rozhodol, teraz už ako partner v Ker, Downey and Selby Safaris, opustiť túto ikonu dávnych safari a presunúť sa aj s rodinou do Bechuanalandu (dnešnej Botswany). Keďže v tom čase rástol záujem o fotosafari, vybudoval Khwai River Lodge, prvý špecializovaný rezort. V roku 1997 sa rozhodol spre-

Každý detail je dotiahnutý do dokonalosti.

vádzať poľovníkov už len na polovičný úväzok a v roku 2000, vo svojich 75 rokoch, odišla táto legenda afrického poľovníctva do zasluženého dôchodku.

Tony Sánchez Ariño

Dnes 82-ročný Ariño ešte stále pôsobí ako aktívny sprievodca, má za sebou vyše šesťdesiat sezón skúseností z afrického buša. Okrem sprevádzania zahraničných poľovníkov bol aj lovcem slonoviny a zamestnancom vlády pri kontrolovaní stavov divo žijúcej zveri. Na konte má takmer 1300 slonov, 2044 kaferských byvolov a 322 levov. Vo svojich článkoch a niektorých rozhovoroch publikovaných v poľovníckych časopisoch sa stále vracia k niekoľkým základným poznatkom o love nebezpečnej zveri. Nikdy nemal vyhranený názor na to, či je lepší dvojak alebo opakovaná guľovnica. Za jediné dôležité považuje to, aby človek svoju zbraň ovládal. Nebezpečnú zver hodnotí v poradi slon, byvol a lev, ale tvrdí, že veľa závisí od podmienok, kde sa loví. Napríklad uloviť byvola v otvorenom prostredí je veľmi jednoduché, ale ak v hustom buši prvá rana nie je tam, kde má byť, poľovníka zaručene čaká pár horúcich chvíľ. No a k obľúbenej zbraňi? Jeho verná .416 Rigby so strelami Swift A-Frame!

Zbrane, ale predovšetkým ka-

libre, na ktorých konštrukcii sa podieľal niektorý člen rodu Rigby, sa počas mnohých rokov stali povestnými najmä na africkom kontinente. Niet sa čo diviť, britské zbrojárske firmy mali v koloniálnej Afrike vplyv, ktorý pretrval až do súčasnosti. Aj v textoch dnešných autorov, ako je napríklad Craig Boddington, sa názov Rigby vyskytuje pomerne často. Je to spôsobené i návratom ku krásnym tradičným zbraňam, ktoré sa dokonale hodia na africké safari a ich bohatá história je len čerešničkou na torte pri zážitkoch z čierneho kontinentu.

V zákulisí

Počas návštevy v Londýne v júli tohto roka som mal možnosť konečne využiť pozvanie do fabriky Rigby. Po menšom blúdení medzi domami s klasicickou anglickou architektúrou sa mi konečne podarilo nájsť na jednom z nich vľajúcu modrú zástavu s dobre známym logom tejto firmy. Uvítal ma generálny riaditeľ spoločnosti Mark Newton. Vo výstavnej časti fabriky, ktorú mi hrdo ukázal, je množstvo cenných predmetov, ako napríklad staré, ručne písané objednávkové knihy, v ktorých sa vyskytujú mnohé známe mená. Okrem nich sú však najväčším lákadlom originálne kusy zbraní, mnohé z nich vyrobené ešte pred rokom 1900. Biele rukavice na rukách pri manipulovaní

Slovák Vlado sa venuje pažbám.

s týmito vzácnymi kúskami boli samozrejmosťou.

Potom sme sa odobrali do dielne, kde sa v súčasnosti vyrábajú dva základné modely pušiek Rigby, klasický Big Game a drahší London Best. Dá sa povedať, že obe zbrane sú si podobné, líšia sa len povrchovou úpravou. Drahší model ponúka patričný luxus, napríklad jedinečné rytiny, montáž na puškohľad v rovnakom zhotovení ako zbraň, najvyberanejšie drevo, no najmä – vždy sa robí na objednávku. Všetky detaily na puške si vyberá zákazník podľa svojho vkusu a preferencií.

Obidva modely sa vyrábajú v dvoch typoch: Single Square Bridge a Double Square Bridge. Single Square Bridge je ideálna zbraň pre profesionálneho poľovníka. Na výber sú kalibre .416 Rigby a .450 Rigby a zbraň je navrhnutá na použitie iba s otvorenými mieridlami. Záver má klasickú mauserovskú trojpolohovú poistku, hlavňa meria 22 palcov a zbraň váži 10 libier a 8 uncí.

Double Square Bridge, ktorý sa vyrába v kalibroch .375 H&H a .416 Rigby, s tenšou hlavňou dlhou 24 palcov, je dokonale prispôsobený na použitie puškohľadu. Preto nahradili klasickú mauserovskú poistku, ktorá zasahuje do nízko namontovaných puškohľadov, poistkou typu

Winchester na pravej strane záveru. Takto sa dajú využiť ľubovoľne, aj nízke montáže. Zbraň je o pár gramov ľahšia ako predchádzajúci typ.

Veľkú časť výroby zastrešujú externí producenti, ale kľúčové kroky sa robia priamo v priestoroch Rigby. Mauser im dodáva už skrátene hlavne konkrétneho kalibru so záverovým mechanizmom aj s nahruho opracovanou schránkou. Tu ich rozoberú a začnú ručne upravovať. Nepotrebný materiál odstránia, každú súčiastku ručne vyleštia. Potom na hlavňu prichytia mieridlá. Tie časti, na ktorých zákazník požaduje gravírovanie, putujú k rytcovi. Keď sú všetky kovové časti v požadovanom stave, prichádzajú na rad pažbári. U Rigbyho sú dvaja a každý sa venuje inej činnosti. Ten prvý začína tvoriť z masívneho bloku kvalitného orechového dreva. Všetko ručne. Prvoradé je dopasovanie kovových častí a ich uloženie do **novovznikajúcej** pažby tak, aby nikde nebola ani najmenšia vôľa. Pri takýchto silných kalibroch je voľne plávajúce uloženie hlavne viac na škodu ako na zvyšovanie presnosti, preto hlavňu aj celý záverový mechanizmus dokonale priliehajú na drevo. Po tom, čo pažba získa požadovaný tvar, preberá ju druhý pažbár, ktorý na nej ručne vytvorí

nádhernú hlbokú rybinu, aby dobre sedela v ruke. Po skončení tejto procedúry pažbu toľkokrát napúšťa olejom, kým nedosiahne požadovaný odtieň aj textúru. Medzitým boli kovové časti odoslané na brunírovanie. Keď sa vrátia naspäť do fabriky, zbraň sa zloží, preskúša, nastrelí a zabalí.

Celý proces trvá tri až štyri mesiace. Čakanie však stojí za to. Tak ako v minulosti, aj dnes si je majiteľ takejto kvalitnej ručne spracovanej zbrane vedomý, že je to kúsok, ktorý budú používať aj jeho vnúčatá.

Po odchode z fabriky Rigby v londýnskom Vauxhalle ma čakala dlhá cesta na juh Anglicka. Vo vlaku som si pozeral fotografie, ktoré som urobil, a napadlo mi, že sa už teším na jednu poľovačku. Pozval som na ňu Marka Newtona. Dôvod? Priznal sa, že tú nádhernú originálnu guľovnicu kalibru .275 Rigby z roku 1899, s pôvodnými dioptrickými mieridlami, vraj ešte na poľovačke nemal. Ale už sa rozhodol. Takéto zbrane nemajú len stáť vo vitríne. Boli stvorené na niečo iné. Ak uveríme, že aj zbraň môže mať dušu, tak táto má určite dušu lovca. Preto by mala znovu loviť...

Text a fotografie: Juraj Buchta

**V archíve firmy
je množstvo
dobových
fotografií.**

